STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

K. BRANDTA un K. UPESLEJAS NODIBINĀTS 1922. GADĀ

NUMURS MAKSĀ 20 SANT.

REDAKCIJA UN KANTORIS RĪGĀ, BRUŅINIEKU IELĀ № 20, DZIV. 18. :-: PASTA ADRESE: RĪGĀ, PASTA KASTE № 70
RUNAS STUNDAS: PIEKTDIENĀS NO PLKST. 16—17 UN SVĒTDIENĀS NO PLKST. 14—15 :-: SLUDINĀJUMU MAKSA: PRIEKŠPUSE 90 SANT., TEKSTĀ 60 SANT., SLUDINĀJUMU DAĻĀ 20 SANT. PAR PETIT RINDIŅU + 5% SLUDINAJUMU NODOKLIS

Nr. 123. | **Trešdien, 23. martā, 1927.** | **V. ak. g.**

Sērojam par aizgājušo profesoru un valsts galvu

Jāni Čaksti

Akademiskā saime kopējās sērās.

Nevien Latvijas valsts slīgst sērās par pirmā pilsoņa nāvi, arī akademiskā saime zaudējusi savu cienījamo goda doktoru un profesoru. Tāpēc viņa pēcnāves un bēru dienās, 15. un 18. martā, Univ. pārtrauca darba gaitas. Ceturtd., 17. martā, kad nelaiķi izvadīja uz Māras baznīcu un šinī gaitā tas vēl reizi skatīja bijušās darba tekas, ap plkst. 17, tuvodamies univ., pēdējo jau plkst. 16 slēdza, lai sagatāvotos cieniīgai sagaidīšanai. Māc. spēki, Stud. padome un organizacijas nostājās špalieros univ. rajonā. Gājienam tuvojoties univ. koris Bobkovica vadībā nodziedāja sēru dziesmu «Integer vitae» un sēru karogi plīvodami skuma.

Pirms tam jau Univ. padome noturēja sēdi, kurā rektors prof. Tentelis svinīgā runā cildināja prof. Čakstes nopelnus un klātesošie godināja viņa piemiņu ar piecelšanos, pilnvarodami rektoru nolikt uz kapa vainagu Univ. vārdā. Ceturtdien, plkst. 12, pārpildītā aulā prof. Maldons noturēja svinīgu dievkalpojumu. Arī bēru ceremoniālā piedalijās visa akademiskā saime — Univ., Konzervatorija un Mākslas akademija. Rektors, prof. Tentelis vainagu nolikdams apliecināja:

«Latvijas univ. nāk nest pēdējo pateicību un ardievas mūsu profesoram un goda doktoram. Paldies par pašaizliedzīgu darbu, ko darijī L. U. labā. Kad univ. sāka darboties, tu biji pirmais profesors viņas rindās. Kad uzņēmies valsts prezidenta pienākumus, univ. bija jāatstāj, bet mēs cerējām tevi atkal drīz redzēt mūsu vidū. Apliecinu, ka univ. dziļi sēro kopā ar piederīgiem.»

Nelaiķis bija stud. biedr. «Austrums» vecbiedrs, kura vārdā atvadijās stud. M. Celms.

Lai gaišas dārgajam aizgājējam viņa aizsaules gaitas!

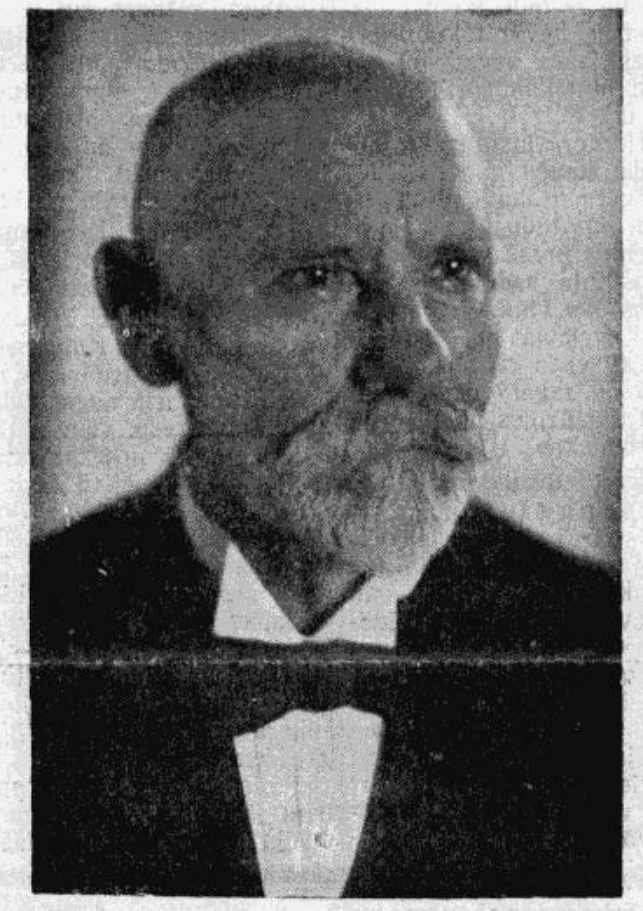

Zemgales ozols.

(Auču tēvam mūžos aizejot.)

Pusgadu simteni jau Tavi zaļie zari
No sirmās Zemgales, kā rita saules stari,
Met savu spožumu pār Lielupi kur stalts
Tu augi zarojot, kā kviešu kūlis balts. —
Un nebija tāds vējš, kas Tevi zemē liektu,
Tā savai dzimtenei un cilvēcei par prieku,
Arvienu lapodams un gara liesmām skauts,
Tu strauji izplēties kā pavasara strauts, —
Līdz klusā Jelgavā Tev bija jau par šauru.
Tad prom un Maskavu Tu devies, ne uz kauju,
Bet garu asināt tur kopīgi ar tiem,
Kas ar reiz cēlušies no sēļiem zemgaliešiem —
Lai savus sapņus tur un zināšanas kopā
Jo cieši blīvētu, kā asās bultas stopā;
Ka pēc tam dzimtenei, ja uznāktu tai posts —
Tu būtu aizstāvis ar stiprām bruņām josts.
— Un tiešām nolemts bij, ka uz šī klusā lauka,
Ko ilgi skārusi vairs nebij kara auka,
Nu ciņā sastapās ij vācietis, ij krievs.
Bet kad šiem barbariem svēts nebija vairs Dievs,
Tad cēlās zemgaļi un viņu šķēpu šķindām
No Cēsīm, Valmieras un vīri rindu rindām
Kā ērgļi sasaucās un drīz vien baigs un ass
Skan kara troksnis tur un dūmi paceļas.
Bet svešie barbari ar savu asinslāpu
Bij spiesti atkāpties pār kuršu smilšu kāpu
— Tad zobens lemesī no jauna tika kalts
Un mājās atgriezies no kaujas strēlnieks stalts
Ar tautu sasaucās un tā pa malu malām
Nu lēma notekti ar jautrām dziesmu čalām:
Ka šurp no Zemgales par prezidentu pirmo
Liek viņa ataicināt Auču tēvu sirmo.
Drīz vien mēs redzējām, ka tas, kas mīlēt prot,
Var tautas uzticību iemantot
Tad darba ikdienā, bez vārdiem, frāzēm skaļām
Diendienā redzējām mēs viņu klusi kaļam
To gaišo rītdienu, ko sen, kā sārtu liesmu,
Sev krūtīs nesām mēs. Lai nu ar jautru dziesmu,
No vergu saitēm brīvs, ikkatris tagad prot
Sev jaunu dzīvi sākt un darbā iemiesot
Tās cēlās idejas, ko mācīji Tu mums.
— Nu Tevi pieminot vēl ilgi tauta skums
Un lielā bijībā vēl ejot pa tiem celiem,
Pa kuriem aizgāji Tu prom pie baltiem veļiem —
Tā slavēs Zemgali ar viņas zaļām pļavām
Un, brīvi sargājot, cels lielam darbam Tavam
Tik cēlu piemiņu, kas tūkstots gadus vēl
Ies tautu svētīdams, lai tā kā ozols zeļ.

Edvarts Tūters.

18. martā 1927.

Prēmijas un stipendijas.

Trūcīgos studentus atsvabina no lekciju maksas, bet dažiem vecāko kursu klausītājiem izsniedz arī stipendijas. Pašā pēdējā laikā ir vēl klāt nācis kāds jauns valdības priekšlikums stipendiju lietā.

Neviens gan neapgalvos, ka stipendiju vai aizdevumu izsniegšana trūcīgiem studentiem būtu nevēlama lieta. Ja valdība no savas puses nevarētu palīdzēt trūcīgiem un spējīgiem universitātes audzēkņiem, tad izglītība būtu pieejama tikai turīgākiem. Ja šī palīdzība vēl nav tik liela un jūtama, tad te, bez šaubām, vainīga visa mūsu tagadējā laika saimnieciskā dzīve, kura nav vēl nokārtota ienesīgi un labvēlīgi.

Līdz šim sabiedriskās organizācijas vai atsevišķas sabiedrības personas gandrīz nemaz nepiedalījās stipendiju vai prēmiju iedalīšanā studējošiem. Bet nupat pēc mūsu pirmā valsts prezidenta pēkšņās nāves laikrakstos lasījām aizrādījumus, ka vairākas pašvaldības un sabiedriskas organizācijas, atzīmējot nelaiķa piemiņu, ir nodibinājušas pastāvīgas stipendijas, pa lielākai daļai gan vidus- un arodskolās. Cik zināms, būs kāda jauna stipendija arī Universitātē.

Ar nelaiķa prof. J. Čakstes vārdu varētu saistīt ikgadus vai uz ilgāku laiku piespriežamu stipendiju tiesību ziņību studējošiem, kuri to varētu iegūt sacensības ceļā. Trūcības princips līdz šim pietiekoši labi ievērots valdības, resp. Universitātes stipendiju komisijas piespriestās stipendijās, bet šī jaunā balva varētu dibināties uz sacensību rakstos vai mutes vārdu atbildēs. Pēc angļu Oksfordas un Kembridžas universitātu parauga šī stipendija varētu būt materiāla palīdzība un reizē arī intelektuālas sacensības simbols, kas dotu zināmu slavu ieguvējam.

Tamlīdzīgi izcīnāmas prēmijas varētu būt vai katrā fakultātē. Gadskārtējā godalgu piešķiršana par sekmīgākiem studentu darbiem ir ļoti teicama lieta, bet viņu varētu vēl paplašināt ar attiecīgām sabiedrisku organizāciju vai atsevišķu mecenātu prēmijām. Materiālā ziņā ar to būtu studējošiem darīts labums, bet intelektuālā ziņā — atdzivināta interese pie zinātniskiem un patstāvīgiem mēģinājumiem.

Lasītājiem un līdzstrādniekiem

Nākošais «Studenta» numurs iznāks pēc Lieldienu brīvlaika.

Nebūtu nekāda sevišķa grūtība vienai lielākai sabiedriskai vai saimnieciskai organizācijai, vai atsevišķai pašvaldībai «adoptēt» kādu Universitātes audzēkņi, teiksim tādu, kas iztur zināmu sacensības aktu vai diskusijas konkursu vai tamlīdzigu pārbaudījumu. To tad varētu atbalstīt materiālā ziņā līdz pat studiju beigām, varbūt vēl divi gadi pēc tam, atrodoties praksē vai ārzemju studiju ekskursijā. Ar šādu piepalīdzību students vai studente spētu netraucēti un intensivi nodoties studijām, kurām tad arī būtu daudz labākas reālas, praktiskas sekmes, jo viņam vai viņai vienmēr būtu jāsaprot, ka vesela organizācija vai pašvaldība ar lielām cerībām raugās uz tā studiju objektiviem sasniegumiem. Līdz šim vēl tamlīdzīgu stipendiju un prēmiju pie mums nav, bet būtu ļoti apsveicams, ja tādas rastos.

Ļoti labi ir darījušas tās organizācijas, kas ievērojama tautas vadoņa piemiņu grib cildināt reālos pasākumos (stipendiju, prēmiju un ārstēšanas vietu veidā), neizšķiežot visu naudu ātri vīstošās puķēs. Un teicami būtu, ja šajos pasākumos nebūtu piemirsti arī mūsu Universitātes audzēkņi, kas lielā sajūsmā strādā akademiskās izglītošanās darbu.

K. Brandts.

Teodors Urdavietis.

Doc. A. Daugem.

Ak, jūsmu Imatra.
Kas runu gultnē jūsu krīt,
Starp dzīves krastiem vizošiem
Kur domu ūdens varenais
Uz mūžu jūru aizpeld jums!

Kā klausītava šalc!
Kā slavas gājiens spožs.
Pār katedri kad Šekspirs. Nīčše iet!
Kad Hamlets. Fausts un Brands

Kā alku fontani
Met šaltis pāri mums!
(Ak, veldze dievišķā,
Ko dzeŗ ik sirds un prāts).

Ik žests jums ass un straujš,
Ko gaismā ceļ mums dārgs:
Tur mīla dzīvei mirdz,
Un iecietība kvēl!

Vai vāciem Latvijā nepieciešama atsevišķa augstskola?

Jau pag. numurā, rakstā: «Kam tas vajadzīgs», mēs prasījām attaisnojumu vācu centieniem — dibināt blakus valsts univ. vēl otru — specialu vācu augstskolu, t. s. Herdera institutu, neizvirzīdami politiskus vai nacionalistiskus motivus, bet noliegdami šo centienu lietderīgumu zinātniskas darbības koncentracijas dēļ.

Apspriežot minētā jautājuma likumprojektu Saeimas publiski tiesiskā komisijā, Univ. pārstāvji tāpat izteikušies par viņa nevajadzību, bez tam tuvāki apskatīdami šā instituta mērķus, kuŗi izpauž arī zināmas īpatnējas politiskas tieksmes. Latvju studējošos šis jautājums visai interesē, tāpēc pasniedzam prof. Plāķa kga runu izvilkumus Saeimas publ. ties. kom. sēdē: «Kas ir Herdera instituts, par to esam vēl diezgan lielā neskaidrībā. Dažkārt par viņu dabūjam zināt vienīgi no ārzemju laikrakstiem, un tomēr mums jātop par šo iestādi skaidrībā, jo viņas noteikumi ir tādi, ka pat izglītības ministrija nevar tajos orientēties (sal. izgl. min. atsauksmi par Herdera inst. noteikumiem *1923.* g. 14. julija m. d.).

Patiesībā Herdera instituts ir tautas augstskola, kaučū gan vācieši viņu mēdz dēvēt par akademiskā tipa augstskolu un par tādu to arī propagandē ārzemes presē.

Herdera instituta uzdevumi nav tikai tie, kuŗus min viņa likuma projekta autori: «veicināt un izplatīt zinātni Latvijas vācu tautības piederīgo starpā un sagatāvot šis tautības kulturai vajadzīgos akademiski izglītotos darbiniekus.

Viņa mērķi ir daudz plašāki un tie izpauž zināmas, īpatnējas politiskas tieksmes.

Vācu laikraksti, gan šejienes, gan arī ārzemju (Vācijas), sevišķi pēdējie, un arī atsevišķi iespiesti izdevumi, kuŗi raksta par Herdera institutu, to apliecina diezgan atklāti un vaļsirdīgi.

Propagandējot ārzemēs Herdera institutu, baltiešu vācieši dažkārt niecina mūsu valsts univ. Tā 1923.-24. māc. g. Vācijas Halles augstskolas rektors, prof. Šterns (baltietis) publiskā priekšlasījumā par Latvijas vāciešu apstākļiem niecināja Latv. univ., kuŗā, pēc viņa vārdiem, neesot ne kulturas, ne zinātnes. Glābiņš esot Herdera instituts, kuŗa varot papildināties un stiprināties zinātniskā izglītībā u. t. t. Vai tas bija taktiski no zinātnieka puses tā nolikt mūsu jauno univ., to nejautāsim.

Nesaprotams mums ir Herdera instituta, resp. Herdera biedr. līdzekļu jautājums. Uzsveŗ, ka šim institutam esot maz līdzekļu, ka tas kaujoties ar trūkumu. Tiešām, nevar taču 3,8 proc. Latvijas iedzīvotāju jeb 58.000 vācu tautības locekļu organizēt un uzturēt privatiem līdzekļiem augstskolu. Bet lieta tomēr ir nesaprotama: mēs redzam, ka Herdera instituts spēj maksāt honorarus, ceļa un citus izdevumus tiem daudzajiem Vācijas zinātniekiem, kuŗi brauc šurp noturēt priekšlasījumus. Bez tam vēl zinams, ka Herdera instituts jau nopircis sev nekustamus īpašumus Rīgā, pāris desmit miljonu rubļu vērtībā.

Vārdu sakot, mums jātiek skaidrībā par Herdera instituta uzdevumiem, nolūkiem un arī tām politiskām tieksmēm, kas saistās ar Herdera inst. vārdu un būtību.

Tikai tad mēs varēsim spriest, cik un kā atbilst priekšā celtais likuma projekts savam lēmumam.

Pirmo manu tēzi Herdera instituta pārstāvis prof. Kupfera kgs mēģināja atspēkot vārdiem: «Ja Herdera inst. nebūtu īsta augstskola, tad Vācijas univ., resp. vācu zinātnieki nebūtu viņu atzinuši; ar tautas augstskolu viņi to nekad nedarītu.» Te man jāatbild sekošais: «Vācu zinātnieku nojēgums un spriedums par Herdera institutu varēja būt nepareizs aiz nepareizas baltiešu informēšanas un propagandas. Ja Vācijā tā informēja par Latvijas vācu stāvokli un Latvijas kulturu, kā to darījis nelaikis rektors Šterns, Feldkellera Almanacha ziņotājs un vēl citi šiem līdzīgi, tad nevis vien vācu zinātnieki varēja gūt iespaidu, ka tiem jāpabalsta Herdera instituta misija vācu kulturas glābšanā, bet jāsteidzās un jāsniedz palīdzīga roka nelaimē. — Pie otrās tēzes varu piemetināt, ka neatspēkojami ir pierādītas Herdera instituta dibinātāju un vadītāju politiskās tieksmes ar to viņa mēru definiciju nesaskaņu, kuŗas atzīmētas oficiālā dokumentā, Herdera instituta likuma projektā un kuŗas izpaužas vaļsirdīgā un nemaskotā Vācijas preses attiecīga jautājuma apgaismojumā. Runājot par trešo tēzi, varu atkārtot to pašu, ko sacīju. Kaut gan Herdera instituta pārstāvji aizrāda, ka līdzekļu jautājums ir viņu privata lieta, bet katrs cilvēks ar veselu prātu taču saprātīs, ka 58.000 Latvijas vāciešu ar saviem līdzekļiem bez valsts kases apgrūtinājuma nav spējīgi uzturēt savu augstskolu. Ir taču zināms, cik grūti viņiem ir ievākt no savas tautības locekļiem maksājumus tekošiem izdevumiem un cik gruti viņiem nākās uzturēt savus trūkuma cietējus, kuŗi nereti vien klaudzina arī pie mūsu durvīm.

Runājot par Herdera instituta pārstāvju minēto ciņu zinātņu reprezentantu starpā un itkā naidīgu Latvijas univ. pārstāvju uzstāšanos pret šejienes vāciešu kulturelām tieksmēm, atļaujos paskaidrot, ka mēs vienmēr aizstāvēsim mūsu univ. cieņu un godu un cinīsimies pret katru, kas viņu niecinās un nelietīgi aizskārs.

Pēc manām domam un manas pārliecības priekšā celtais Herdera instituta likuma projekts noraidāms. Herdera instituts var palikt par tautas augstskolu, kāds viņš arī ir un tam nolūkam nav vajadzīgs nekāds specials likums, bet tiesības institutam garantē attiecīgie noteikumi par tautas augstskolām. Ja dod Latvijas vācu tautības minoritatei īstu augstskolu, tad loģiski taču ir, ka tādas būs jādod arī citām mūsu mazākuma tautībām.»

Laikmetiskās vizijas.

Studentu padomei piekrit tikai reprezentativas dabas uzdevumi. (Kāda dzirdēta saruna .

Dzīve esot mūžīgs karnevals, kur redzamas tikai maskas. Cilvēku darbība tiek ietverta zināmās 'o-mās ur — labi, ja šī loma tiek pareizi izprasta un nospēlēta. Nāk priekšā, ka attiecīgai lomai pietrūkst aktieŗu.

Līdzīgu gadījumu nācās nesen novērot, braucot septītā tramvajā uz pilsētu. Iekāpjot — piepeši viss paliek tumšs un pēc īsa brītiņa tramvajs sāk kustēties atpakaļ uz izejas punktu, atrodošos kādas trīs piestātnes atpakaļ.

Mazs uztraukums, kuŗš norimstas pēc vāģa vadītāja paskaidrojuma, ka gala piestātnē esot palicis konduktors. Braucām meklēt konduktoru. . .

Laimīgs viss, kas laimīgi beidzas un, pēc maza kavējuma, nokļuvām pilsētā. Tā arī katram dzīvē piemīt, lielākā vai mazākā mērā, zināma loma. Dzīves karnevals to prasa. lai būtu savi Pieri un Kolumbines. Bez šīm lomām nav iedomājama karnevala parāde, tāpat — kā tramvaja vāģis bez konduktora un vadītāja.

*

. . . stud. biedrības pārveidojas par korporacijām, lai «pieņildītu» iekšējās dzīves tukšumu

Uz Bastejkalna tiltiņa, vizošā ziemas dienā. reiz skatīju Rīgas bagātāko cilvēku.

Še pusdienas laikā redzēsat Iekšrīgas «beau monde». Tur arī viņu ieraudzīju pasniedzot nabagam artavu. Tas bija. . . baskājis Irbe!

It kā vairīdamies no mūžīgi nevalīgiem, smagajiem zvērādu kažokiem, kuŗu uzmanību nespēj saistīt neviens lielpilsētas ielas dzīves pretstats. Irbe tipināja savā parastā steigā. Nonākot uz tiltiņa, — līdzās ar, no neviena neievērotu nabagu, — Irbe apstājās. Kas nu būs! Dziļā interesē palēnināju soļus. Par brīnumu redzēju viņu ubagam pasniedzot vairākus sīkās naudas gabalus. Tas, — laikam viens no profesionalajiem, — nicīgi šam saka: «būtu labāk nopircis zābakus.»

Tiešām, jāsaka, tāds ar tādu bija satikušies. Irbe, neņemdams atpakaļ savus santimus, atbild: «kam man zābaki, — šodien tik jauks laiks, — pat vasara. . . pat vasarā reti kad tāds ir.» Tomēr ubaga nicīgais smīns bij saviļņojis Irbes iekšējo cilvēku. Ilgi vēl viņu dzirdēju, sevim priekšā tekot, pie sevis runājam, par neizsakamo laiku un par dzīves prieku, ko viņš cilvēkiem dod.

Te, — lūk baskāja žestā, — varbūt varēsim saskatīt dzīves prieka noslēpumu. . .

Bet kā lai mēs kļūstam «bagatāki» un «laimīgāki», nestaigājot Irbes ceļus? Vai mūsu bagatību un laimi nosaka garīgo un laicīgo mantu apjomi? — Bez šaubam — nē!

Še rodas atbilde, kuŗa daudz maz kļūs saprotama ar kādu citatu: «. . .kaut kuŗā dienā skatīt pēdējo un rīkoties it kā viņa būtu mūžīga ir dzīves laimes augstākā gudrība.» Tomēr, — vai viss ar to pateikts! Domājams, — ka nē!

*

Concord'iešu saržetais konvents gribot «pārtrumpo.» prez diju konventu.

Dzīve tev visu dos, tikai ne tevi pašu. Mēs gaidām, cerējām kaut kam, bet šim «kaut kam» nekā negribam dot, lai viņu veidotu, papildinātu, ienestu daļiņu no mūsu «es». Nav gribas, nav rakstura mūsu laikmetam un, par visām lietam, trūkst ticības pašiem sev. Mūsu ticībai piemīt bezobjektivisma raksturs.

Vakar, braucot autobusā uz mājām, nosēdos tuvāk šoferam. Blakus, cik varēja vērot, sēdēja viņa līgava, vai tuva pazīstama. Vadot mašīnu, viņš sūdzējās par nogurumu, galvas sāpēm un viss viņa paskats liecināja nogurušu, sevī dziļi neapmierinātu cilvēku, kuŗš agrā rītā, izbraucot no garažas, bij cerējis, ka, varbūt, šai dienā būs kaut kas jauns. kuŗš spētu viņa dzīvi iegrozīt citā virzienā. Pienāk vakars un no cerētā ir palicis pāri tikai nogurums un tukšums.

Varēja novērot, ka viņam absoluti vienaldzīgi, vai mašina ātrāk vai lēnāk iet, — vai viņa dauzās pa izbraukto ceļu, vai skrien pa gludajām trama sliedēm.

Te, — pie Arkadijas nodrāzās garām «taksis». Kā likās, tai brīdī šofera sejas sāpīgā izteiksmē kaut kas sastinga. Pārs aprautas kustības un autobuss neparastā steigā sāka drāzties «taksim» nopakaļ. Viņš nogriezās šķērsielā un līdz ar to saplaka autobusa steiga.

Šis moments ļoti spilgti izcēla laikmetisko bezmērķiskumu. No mērķa uz mērķi, ko dod un rāda mums ikdiena. Līdzīgi šoferim mēs savu gribu tiecam realizēt acumirklīgos iespaidos.

Tomēr, «katram mākonim ir sudraba maliņa, katrai nelaimei — laimīte galā.» Pēc mūžīgās diensteigas un bezmērķiskuma mierā, klusumā un dziļā nelaimē nāks mūsu laime. Lai jaunu dzīvi darbā rastu, vecajai dzīvei jāļauj pilnos akordos izskanēt. Izskanēt — līdz tukšumam. Tad vieglās trīsās, tikko jūtami, sāks skanēt jaunas nojautas, nojautas — kuŗas pašas sevī apliecinās, ka dzīvei tomēr ir mūžīga, nepārejoša vērtība.

*

Mūsu valsts pirmā pilsoņ nāves gadījumā dažas stud organizacijas neatrada par vajadzīgu sērot.

Kas teiks, kuŗa dvēsele bijusi skaidrāka un labāka: filozofa — kuŗš vakaros, pie vājas māla lampiņas gaismas, lasījis nabadzīgā būdiņā, vai — kristietības apologeta, — karāļa, kuŗš īsi pirms kaujas Mansurā, teltī vēl pārlasījis Dāvida dziesmas? Sen-Bevs savā laikā ir uztvēris daudz patiesi skaistus un dziļus momentus no dievišķīgās apskaidrotības, kur klusi-priecīgai Epamīnonda nāvei, zem gaismas un slavas zvaigznes, — nostāda Paskaļa māsas nāvi, kuŗas klusā, tikumīgā dzīve bija ieslīgusi kaunā un izmisumā, no viena vienīgā vizionarā dzīves māņu tēla. Pretēji Epamīnondam viņa gribēja, bet nevarēja. Dzīve pagāja un nāve paņēma visu: *i' gribēto, i' varēto. . .* Paliek pāri tikai mūžīgās tieksmju sāpes pēc labā un patiesā, kuŗas grūtos brīžos vieno klusās atceres par gribēto un sasniegto. Tur jānozūd visiem idejiskiem pretstatiem, jo tikai pagātne, ar savu ticību nākotnei, mums ir devusi tagādni.

Rob. Spodris.

Izaks Ņutons.

31. martā paiet 200 gadi no slavenā zinātņu vīra nāves dienas, kura dzimšanu vēstīja 1643. g. Ziemsvētku zvani.

Ņutona bērnības rits nebija visai saulains, — tēvs miris, māte otrreiz apprecējusies un viņš nodots vecmāmiņas aizbildniecībā. Pēdējai daudz nopelnu Ņ. garīgās dzīves attīstībā, vēl viņas aizvēnī būdams tas izveda savu pirmo, gan primitivo un bez zinātniskas nozīmes, izgudrojumu — saules pulksteni. Šinī laikā Ņutonam piemita savāda īpašība — viņš varēja ilgi un neatlaidīgi vērot dažādas parādības un censties tās praktiski atrisināt, nemeklējot zinātniski teoretisku izpratni. Tāpēc arī viņa sekmes skolas mācībās bija vājas; tas vairāk nodevās radošā gara aicinājumam, skatīt visur vēl ko jaunu, neesošu.

Ieguvis zināmu izglītības cenzu, Ņ. ar lielām pūlēm tika uz Kembridžas koledžu, lai mācītos to, kas tam bija tik tuvs. Kā studentu Ņ. visi cienīja lielās gudrības un apķērības dēļ. 1665. g. tas atgriezās dzimtenē, jo Kembridžas augstskolu slimību dēļ slēdza. Te viņš nāca uz domām par lielā gravitacijas likuma atrisināšanu, kuram novērojumus un materialus jau bija pietiekoši sakrājis. Ierosinājums šā svarīgā un tomēr vienkāršā likuma atrisināšanai, kā stāsta, dots kādu dienu ābeļu dārzā sēdot un redzot ābola krišanu. Ar to viņš apstiprināja Keplera likumus, ka dabas spēks satura mēnesi viņa orbitā un neļauj tam aizklīst bezgalīgajā izplatījumā. Savos izskaidrojumos tas sniedzās vēl tālāku teikdams, ka zeme pievelk mēnesi un citas planetas savukārt pievilkdamas mēnesi no citām pusēm tam neļauj nokrist uz zemes.

Lielāko tiesu savu slēdzienu Ņutons pamatoja uz Galileja un Keplera darbiem, teikdams: «Ja es redzu tālāk kā citi ļaudis, tad tikai tamdēļ, ka stāvu uz šo milžu pleciem.»

Ņutona pievilkšanas spēka likums dara saprotamu visas mūsu saules sistemas un mūžīgo pasaules likumu pamata sistemu. Zvaigžņāju noslēpumus tas vēroja un saprata labāki par visiem citiem, tāpēc viņš ir jaunākās matematiskās fizikas un fiziskās astronomijas dibinātājs. Daudz tas darbojies arī pie gaismas spektra pētīšanas. Skaisti un mūžam neapgāžami ir mums visiem zināmie Ņutona 3 mechanikas likumi, uz kuriem, kā milzīgiem stūrakmeņiem, balstās visa grandiozā mechanikas ēka.

31. martā 1727. g. no cilvēces šķīrās viņas lielais ģēnijs. Visa kulturas pasaule atmin tā nopelnus, bet planetu kustība lepni joņo savu ceļu Ņutona pateiktā virzienā. K.

Valodu jautājums.

Vēl nav izšķirts, kādu valodu mācīt skolās. Daži aizstāv krievu, bet citi — vācu valodu. Mazāk ir to, kas aizstāv angļu vai franču valodu. Jautājums grozās galvenā kārtā ap obligatoriski mācāmo valodu pamatskolās un vidusskolās. Pašlaik par obligatorisku tiek uzskatīta vācu valoda, bet skolu likumu apspriežot, ir izvirzījies atkal šis valodu jautājums, kurš nu atrisināms uz ilgāku laiku.

Skatoties no akademiskās izglītības viedokļa, nekādā ziņā nevaram atbalstīt krievu valodas nostādīšanu vācu, angļu vai franču valodas vietā. Kāpēc? Vispirms tāpēc, ka zinātne un technika Vakareiropā un Amerikā ir priekšā krievu zinātnei un technikai. Un tā kā katra univ. studenta un studentes pirmais un galvenais uzdevums — sekmīga studēšana, tad viņam vispirms jāraugās pēc labiem darba rīkiem un labiem līdzekļiem, kas šo studēšanu varētu veicināt un uz priekšu virzīt. Plašākā zinātniskā literatura ir iespiesta vācu un angļu valodās, no kurām tad krievi tulko savā valodā. Nav nekādu iemeslu ignorēt pirmavotus, lai smeltos izglītību no tulkojumiem. Specialā arodu literatura tekošos dienas jautājumos visplašākā ir atkal angļu, vācu un franču valodās. Tiem audzēkņiem, kas pratīs tikai vienu krievu valodu, tā būs nepieejama, nesaprotama.

Varētu celt ierunu, ka krievu valoda studentam būs sevišķi noderīga pēc studiju beigšanas, kad Krievijā varēs atrast labi atalgotas vietas. Bet šis iebildums nav stiprs. Ja students nebūs labs attiecīga aroda specialists, ja viņš nebūs izsekojis visjaunākiem zinātnes vai technikas sasniegumiem, tad viņš gan ar tīru sirdsapziņu nevarēs ieņemt to labi atalgotu vietu «paradīzē», neskatoties uz savām krievu valodas un rakstniecības zināšanām. Protams, kas grib turpmāk strādāt un dzīvot starp krieviem, tam jāprot krievu valoda, bet pašā studiju laikā absoluti nepieciešama vēl cita kāda svešvaloda — vai nu angļu, vācu vai franču.

Parastais uzskats kā studējošiem, tā mācības spēkiem ir tāds, ka vācu valoda un neviena cita ir stādāma pirmā vietā. Varbūt, tas arī pareizi. Vācu valodā tiešām ir ļoti plaša specialā literatura, ļoti sīki un garlaicīgi traktati, ievadi, specialkursi u. t. t. Ne par velti vācu zinātniekus uzskata par «riktīgākiem» visā pasaulē. Ar savām bibliotekām, reģistriem un apcerējumiem tie ieslavēti no seniem laikiem. Ja vācu studentam uzdotu tematu par ziloni, tad viņš (students, ne zilons) ietu uz bibliotēku un sīki iepazītos ar zilona vissīkākiem aprakstiem un pētījumiem. Ja to pašu tematu dotu franču studentam, tad tas vispirms apmeklētu zooloģisko dārzu, tur iepazīstoties ar savu pētīšanas objektu. Bet angļu students dotos uz džungļiem Indijā, lai zilonu redzētu un to izpētītu dabā. Tas, protams, tikai tāds joks, bet tomēr raksturīgs. Laikam gan nekam citam, kā sevišķi vāciešiem ir visvairāk tādu uzcītīgu kabineta zinātnieku un «grāmatu tārpu». Un neviens nevarēs noliegt, ka ar šādu priekšzīmīgu uzcītību un izturību darbā zinātņu laukos viņi ir sevišķi daudz sasnieguši. Viņu literatura, kā jau teikts, ir ļoti plaša un vispusīga, bieži vien pārāk izplūdusi, tā kā kaut kāda doma izlobama tikai pēc ilgākas iedziļināšanās. Šī pārliecīgā izplūšana un ielaišanās visos sīkumos, kāda novērojama dažos vācu zinātnieku darbos, varbūt arī ir tā, kas bieži vien jaunos studentus un studentes (lai cien. lasītājas neņem to ļaunā!) atbaida no viņu izlietošanas. Viņu izlasīšanai, kur nu vēl saprašanai un analizei, vajaga daudz laika, kura mūsu tautiešiem nav. Par to ir gādāts arī no univ. puses, t. i. lai studentiem nebūtu vaļas iedziļināties jo priekšmetu skaits ar katru gadu top lielāks, un katram zināms, ka obligatorisko priekšmetu skaits atrodās pretējā proporcionalitatē ar specializēšanos un iedziļināšanos. Sakarā ar šo arī rodas interesants stāvoklis: Latvijas Univ. grib beigt klausītāji, kas labi nepārvalda nevienu svešvalodu. Bet vai to gan nevar? Vai tas kāds noziegums? Ja mūsu zinātniskā literatura būtu kaut cik bagātāka, ja mūsu augstākās izglītības iestādei būtu jau pāris desmit gadu ilga prakse, tad studijas priekšmetus tiešām varētu beigt, nepārvaldot nevienu svešvalodu. Bet mūsu tagadējos apstākļos vismaz vienas svešvalodas zināšana ir nepieciešama. Un viņa vajadzīga nevis oficialo eksamenu izturēšanai vai reprezentācijai, bet gan pašizglītībai, specializācijai un nopietnam turpmākam zinātniskam vai praktiskam darbam.

Univ. vadība to arī prasa. Vairākās fakultatēs jaunā valodā ir konkursa pārbaudījums. Neskatoties uz to, pie dažiem studentiem vēl novērojama zināma tieksme atkratīties no pamatīgas izvēlētās jaunās valodas iemācīšanās, kurpretīm tam vajadzētu būt pirmam darbam, sevišķi jaunākos kursos.

Nebūs nekāds zaudējums, ja katrs students uzstādīs par savu mērķi iemācīties puslīdz labi vēl divi citas svešvalodas — angļu un franču. No piedzīvojumiem ir zināms, ka tas vēlāk atmaksājās ar uzviju. Studentam — svešvalodu pratējam arī studiju darbs noritēs daudz sekmīgāk, nerunājot nemaz par to plašo garīgo apvārsni, kāds atveras katram svešvalodu pratējam. Techniskā literatura sevišķi bagāta ir angļu valodā, bet asprātīga, dzīvību sprikstošā zinātne iespiesta skaistajā franču valodā. Tur nav garlaicīgā vācu «šolastika». Ļoti maldās tie, kas domā, ka tikai un vienīgi vācu valodā iespiesti labi zinātniski apcerējumi. Jau pieminētās divi citās valodās ir vēl labāki darbi.

Varbūt Saeima pieņems, ka krievu valoda mācāma kā obligatoriska svešvaloda vidus- un pamatskolās. Cerēsim, ka tas nenotiks. Bet ja arī tas notiktu, tad tas tikai būtu lieks norādījums latvju jauniešiem, kas vēlās nopietni studēt L. Univ., ka vispirms labi jāiemācās vācu, angļu vai franču valoda. Tad būs labs ierocis rokā. K. B.

Akademiskā dzīve ārzemēs.

Skats igauņu sētās.

Katrs ceļojums mūs neviļus saviļņo, bet brauciens uz ārzemēm it īpaši. Arī ja tas ir tik tuvs, kā uz mūsu kaimiņvalsti — Iestiju. Šis, varbūt, sevišķi: redzēt, kā aug un veidojās brīvā Igaunija, kas tik cieši saistīta ar mums gan tām saitēm, kas kā pinekļi gadu simteņiem abas tautas vienādā verdzībā turēja, gan tām asins saitēm, kas latviešus un igauņus par brāļiem padarīja.

Iemainot savus 30 ls igauņu markās, saņemu veselu kapitalu, — vairāk kā 2000 markas. Tā tad prieka sajūtai par ceļojumu pievienojās arī «materielā labklājība» un atkrīt rūpes par iztiku — ārzemēs. Skaitļiem, kas sniedzās tūkstošos, šinī ziņā piemīt iluzorisks spēks.

Septiņas stundas ilgais brauciens līdz Tartū — viss naktī. Tas zināmā mērā zaudējums: lai arī steigā caur vagona logu, — tomēr vērojot dzimtenes āres un kaimiņvalsts sētas acs notvertu vienu-otru zīmīgu dažādību. Tas nu zūd.

Ērtie vagoni drīz vien iešūpo miegā, tā kā robeža pienāk nemanot. Patīkami pārsteidz igauņu īsā un korektā formalitatu nokārtošana uz robežas. Iestī Valkā vagonā iekāpj jauni braucēji. Atskan igauņu valodas mīkstās, dziedošās skaņas. Klausāmies un — nesaprotam. Tepat kaimiņos dzīvojam un nesaprotam viens otra valodas! Šī valodu dažādība ir un būs par lielu, ja ne nepārvarāmu šķērsli abu tautu ciešākai garīgai tuvināšanai. Vēlama būtu kaimiņu un sabiedroto tautu valodas prašana, bet kur ņemt laiku dzīves steigā un nevalā piesavināties kaut tik vistuvāk dzīvojošo tautu valodu! Labi tomēr, būtu.

Vēl pāris stundu, un rīta mijkrēslai cauri ieraugam Tartu ugunis. Pāri priekšpilsētas daļai mirdz jauno kliniku gaišie logi. Tur kara laikā pēc Rīgas krišanas mitinājās latvju strēlnieku lazarete. Tagad jaunajās klinikās smeļās prāta gaišumu Igaunijas jaunā ārstu paaudze. Tā likteņu maiņās paiet gadi un vēsture veido jaunas ainas un rada jaunas vērtības.

Pilsētā ieejot pirmos sastopam brašos igauņu karaļeivjus, kas iet uz mācībām. Dziesma spēcīgi viļņo, rinda pēc rindas pazūd rīta miglā, mierīgi un pašapzinīgi vaibsti.

Īsie 2 dienu novērojumi deva to pārliecību, ka igauņi ir uzmanīgāki pret sveštautībniekiem un piemēra dēļ, — nevar ne iedomāties, ka mēs te visā nopietnībā spriežam par valsts pabalstu vāciešu Herdera institutam, tā palīdzēdami paši radīt «valsti valstī». Tartu kā pilsēta maz ārēji mainījusies salīdzinot ar pirmskara laiku. Lai gan pie piestātnes braucējus sagaida arī vesela rinda «taksīšu», tomēr te vēl priekšroka ormaņiem. Steiga te nenomāc. Garīgās dzīves zieds turpretīm sit intensivāki nekā tas bij vecos laikos, — intensivāki un īpatnēji.

Garīgās dzīves centrs ir augstskola, lai gan pēc gadskaita viena no vecajām Eiropā (zviedru ķeniņa Gustava Ādolfa, 1632. g. dibināta), tomēr savas satversmes un iekšējās būtības ziņā viena no jaunajām. Kas pāris desmit gadu atpakaļ likās esam sapnis, — ja ne murgi, tas tapis par tiešamību. Ir sava, diezgan augsti vērtējama, Univ. mums, ir sava Igaunijai. Lai pieminam tik jaunās klinikas, bakterioloģijas institutu, kas no jauna ierīkots. Tartu augstskola jau tika dibināta labvēlīgākos apstākļos, jo bija visas augstskolas vajadzībām piemērotās ēkas un telpas. Tomēr kara un okupacijas laikā daudz vērtību gājis bojā, tā kā nereti tik tukšas sienas bij atlikušās. Tagad viss nepieciešamais normalai mācības gaitai sagādāts, atjaunots, papildināts. Īsā laikā veikts liels, paliekošs darbs, gandrīz no nekā — uzbūvēta gaismas pils. — Laimīgā kārtā Tartu Univ. izdevās atdabūt uz Krieviju aizvesto milzīgo bibliotēku, kurā retu grāmatu un rokrakstu skaits sniedzās ne tikai simtos un tūkstošos, bet simtu tūkstošos. Tā ir vērtība, kas naudā gandrīz nav aprēķināma.

Augstskola izveidojusies īpatnējā, stingri nacionalā garā. Jau 64 proc. no visiem mācības spēkiem igauņi, gan kopā saaicināti tie, kas agrāk svešumā strādāja zinātnes laukā, — gan tie, kas jau no seniem laikiem ar Tartu augstskolu saauguši, gan arī jaunāki spēki, kas no pašu augstskolas izauguši. Apdāvinatākie un centīgie tiek pēc iespējas sūtīti uz ārzemēm papildināties, lai vēlāk varētu ieņemt vakantas vietas pie augstskolas. Vispār manāma cenšanās iztikt saviem spēkiem, izsargājoties no ārzemnieku pārsvara.

Augstskolas priekšgalā prof. K o p p e l s, kas vairākkārt šinī amatā ievēlēts.

Pēc beidzamā pārskata (1. dec. 1926. g.) Tartu augstskolā pavisam ir imatrikulēti 4651 studenti (tes). No šī skaitļa 3850 ir igauņi, 273 vācieši, 216 krievi, 42 latvieši, 32 somi, 188 ebreji; bez tam vēl nedaudz skaitā leiši, poļi, čeki, dāņi u. t. t. Tā tad lielā pārsvarā ir igauņi. — No augšminētā skaita (4651) sievietes studentes 1309 un vīriešu studentu 3342. Visvairāk studentes ir pārsvarā filol. un filoz. fak. (560 un tikai 268 studentu vīriešu), un vismazāk sieviešu elementa, — nevienas, — mežkopības nodaļā.

Pavisam reģistrētas 95 dažāda tipa studentu (šu) organizacijas. Arī Tartu studējošo starpā kreisajām organizacijām maza piekrišana un liels pieplūdums nacionali noskaņotām, pilsoniskām. Korporaciju pārsvars un loma, liekās, mazāka, nekā pie mums.

Studentu vajadzībām nopirkts un pārbūvēts nams, tieši līdzās augstskolas galvenai ēkai. Te telpas

studentu virtuvei, kas diezgan dzīvi tiek apmeklēta; ēdiens labs un lētāks nekā privatos ēdienu namos. Otrā stāvā lasītāva, kas atstāj sevišķi cēlu iespaidu. Lasītāva stipri apmeklēta, pēcpusdienas stundās grūti atrast brīvu vietu. Lasītavā atrodami visi Igaunijas laikraksti un žurnali, un arī laba tiesa ārzemju. Jāatzīmē priekšzīmīgā kārtība un absoluts klusums, kas valda lielajā telpā. Pārējās telpas stud. namā aizņēmušas stud. organizacijas.

Tartū esot izdevās iepazīties ar dzimtenes pētīšanas rakstiem, kā tos izved Igaunijā. Tur šis tīkamais pasākums no sākta gala nostādīts plašā valstiskā masštabā un tiek izvests pēc stingri izstrādāta plāna. Ziemā tiek noturēti kursi tiem, kas citu pavasari dosies pētīt savas dzimtenes novadu. Darbs tiek specializēts tādā kārtā ka zoologi, botaniķi, valodniki, vēsturnieki u. t. t., saņem katrs savā specialitatē sīki jo sīki izstrādātas instrukcijas, darba plānu. Savāktais materials tiek likts sevišķai komisijai priekšā, iztirzāts un pārbaudīts pārpārēm. Paredzēts tā izpētīt novadu pēc novada. Iznākuši jau vairāki sējumi. Izdevums papira un gleznainības ziņā nav tik košs, kā pieminētās divas mūsu monografijas par Piebalgu un Smilteni, bet ja mēs gribam reiz arī savu dzimteni tā soli pa solim nostaigāt un izpētīt, tad darba plāns jāsastāda pēc augšminētā parauga. Savukārt savam darbam Igaunija ir pa paraugam ņēmusi līdzīgo pētīšanas veidu Somijā. Studējošā jaunatne ņem viņā dzīvu dalību. Vai mūsu studentu organizacijam nederētu tuvāki iepazīties ar šo darbu?

Tāpati valodu dažādība un šo valodu neprašana ir mums par šķērsli tuvāki iepazīties ar igauņu literaturu. Kreucvalda, Eduarda Vildes, Juhana Liiva, Seieta, Tuglasa, Aavika, Alles u. t. t. vārdi mums būs pazīstami, bet viņu darbi gan tik retam. Meklējot pēc tulkojumiem un tml. atradu nesen iznākušo almanachu vācu valodā, mākslinieku un rakstnieku savienības izdevums 1927. gadā.

Savā laikā «Noor Eesti» rakstnieku apvien. vadošā loma bija «paliekot igauņiem tomēr tapt par wakareiropiešiem». Ka igauņi to spēj, to viņi ir pierādījuši. Novēlot igauņu tautai un kulturai augt un zelt Eiropas mērogā, gribās tomēr ticēt, ka viņi arī joprojām pratīs uzglabāt savu svaigo, gandrīz pirmatnējo īpatnību dzīvē un mākslā, jo tikai, tās mazās tautas iegūs izcilus vietu, kam būs ko uzrādīt s a v a s ī p a t n ē j a s un stipras garīgas vērtības.

E. U.

Universitāte.

Prof. F. Bissings vēl nolasīs univ. sek. lekcijas: «Die Phöniker als Vermittler zwischen Orient und Europa» ceturtdien, 24. no 5—7 un 26. martā no 6—8 5. aud.: «Die altpersische Kunst» — 28. no 6—8 un 29. martā no 4—5 arī 5. klaus.

Mechanikas fak. vasaras brīvlaikā rīko stud. ekskursiju uz Zviedriju. Ekskursijā piedalīsies 22 mech. fak. IV. un V. kursa stud. un tā paredzēta junija mēn. Fak., ievērojot braucēju materialos apstākļus, piešķirs tiem atvieglojumus.

L. Vērmaņa dārza paviljons iznomāts Stud. pad. uz 5 g. Te pārcels virtuvi un vēlāk arī grāmatnīcu. Noma Ls 5500, telpu remonts apm. Ls 12.000.

Māksla.

Nac. operā ar interesi var uzņemt «Hofmaņa stāstus» jaunā lomu sadalījumā.

Pašlaik viesojās bij. «ķeiz. operu» zvaigznes — L. Sibirakovs «Židietē» un «Nārā», kur uzstājas kopā ar M. Čerkaskaju. Abiem laba balss kultura, bet māksl. gara kvēle jau dziest. Lai arī kļūdas, bet jaunības dedzību! — Otrreiz «Nāra» ar Sibirakovu un Čerkaskaju šovakar.

B e t h o v e n a nāves 100. piemiņas dienu sestd., 26. martā Nac. opera atzīmēs ar lielu simf. koncertu, dir. E. Kupera vadībā. Kā viesis piedalīsies prof. A. Šnābelis. Beigu daļā dziedās Univ. (dir. A. Bobkovics), stud. «Dziesmu varas» (d. Alfr. Kalniņš) un operas (dir. P. Jozuus) apvienoti kori. Solisti — A. Benefelde, A. Rebane, Ād. Kaktiņš un N. Vasiljevs.

Baleta novitate — Petipa un Drigo «A r l e k i n a d e» paredzama nāk. nedēļā.

Beatrises Vīgner plastisko deju vakars operā bij noskaņots un patīkams. Dažādus muzikas ritmus un melodijas dzīvā ķermeņa lidojumā audzēkņi cenšās izteikt ar mīlestību. Programā no liel. uzvedumiem jāatzīmē «Eģiptiskā misterija», L. Vīgnera «Svētceļojums», S. Prokofjeva «Murgi», Griga «Groteska» u. c. solo un grupu dejas B. Vīgneres un viņas audzēkņu izpildījumā. Pati vadītāja izjusti izpildīja Šopena «Deja» un «Vientulība». Ļoti simpatiska mazo bērnu grupa. Iestudējums viscaur rūpīgs; izmanāma laba gaume, darba prieks, sasniegta arī zin. gracija. — Labas sekmes!

Nac. teatrī valda A. Gulbja «A v a n t u r i s t e» (traģed. 5 cēl.). Kā sabiedr. darbinieks A. G. mūsu kulturas dzīvē ieņem ļoti redzāmu vietu. Arī kā rakstnieks viņš pelna ievērību ar 2 romaniem, pārs lugām un noveļu krājumiem. — «Avanturistē» G. mēģina attēlot mūsu tautas dažādu sabiedr. grupu centienus un maldīšanos kara un pēckara laikā. Salauzti dzīves mutuļos un nevarēdami atsvabināties no uzmestiem kaislību valgiem — daudzi ņem galu. Tas notiek arī ar «avanturisti» žēlsirdīgo māsu Valdu. Redzams garīgs tukšums un nenosvērtība; radusies vesela ierāvēju un uzdzīvotāju škira un tikai laukos atskan saules dziesma. — Autors daudz novērojis; lugas materials bagātīgs, bet trūkst apvienojošas idejiskās un dramat. līnijas. — Apsveicama ir Gulbja prasība pēc īstām vērtībām — kļūt vienkāršākiem un godīgiem, mīlēt darbu un — tuvāk pie dabas!

A. Mierlauka iestudējums lietpratīgs. Aktieru spēle visumā atzistama.

«D o r o t e j a A n g e r m a n» — G. Hauptmaņa drama — J. Šmidta režijā pirmo reizi sestd., 26. martā.

Dailes teatris, no jauna iededzies dzīves skaistuma un lielās patiesības meklējumos, sniedz ļoti vērtīgu plašu stila uzveduma Aspazijas 3 cēl. traģeģiju «M a d l i e n a s b a z n i c a s t o r ņ a c ē l ē j s». Lugas viela smelta no senām teikam, apstrādājums tomēr īpatnējs; vadošo domu pār cilv. nemirstīgām idejiskām vērtībām Aspazija cenšās pacelt līdz vispārcilvēciskai nozīmībai. — Tikai sevi upurējot var veikt mūža darbus! Tomēr cilvēks sevi atrod un kļūst pie noskaidrotības tikai pēc ļauniem maldiem. — Varonis, nākotnes skatītājs un torņa cēlājs Ilģis nokļūst, tumšās kaisles mulsināts, komteses Heljantes varā. No bojā ejas viņu spēj izglābt vienīgi gaišā, nevainojamā bārenīte Made. — Nāk darbs, sevis un laika piepildījums — nāve... Žēl tikai, ka labie māksl. nodomi ne vienmēr ir atraduši iemiesojumu dzīvos tēlos un dramatiskos konfliktos; — meti — spoži, audu — pietrūkst.

Inscenējums — Ed. Smilģa un konsultantu — meistardarbs! Izmantoti visi garīgie un techniskie sasniegumi. Neaizmirstamas ir drausmā karatavu aina, monumentalā baznīca un krusta uznešana torni. Tēlojumā Smilģis — Ilģis paceļās — meklējumu, maldu, ciešanu kalna virsotnē. Teicami veidota ir Ed. Viestures Made. Jaunus sasniegumus uzrāda J. Simsons (Mārtiņš) u. c. — L. Neiberģe kā Heljante nelīdzsvarota un bez kaireklibas un māņu reibuma.

Andr. Upīša komed. «C ē l o ņ i un s e k a s» pirmo reizi izr. ceturtd., 24. martā.

J ū l. S t a b u l n i e k s.

Sports.

Akad. Sp. biedr. piešķirtas pastāvīgas telpas Baznīcas ielā 5-a. Viņu izbūve jau pabeigta. Telpās katru dienu 3—4 stundas dežurēs kāds no biedriem. Ierīkos arī lasāmgaldu ar sporta literaturu.

Ierosināts dibināt tenisa un airēšanas sekcijas. Tenisa laukumu paredz īrēt Latv. Sp. B-bā, bet laivu no Rīgas Airētāju Kluba.

Meža skrējieni notiek katru svētdienu Meža parkā. Sapulcēšanās plkst. 9 bij. 2. trama līnijas galā.

Akad. Sp. B-bas tradicionelais vingrošanas vakars sakarā ar Valsts prezidenta nāvi, atlikts uz nenoteiktu laiku pēc Lieldienām.

Iznācis ilustrēts sporta žurnals «Latvijas Sports» Nr. 1. ar daudzām ļoti interesantām ilustracijām un bagātīgu saturu. Dabujams visur.

Atbildīgais redaktors: **K. Upesleja.**
Izdevējs:
L. U. studentu vienotņu «VIENKOPA»

Visu baudu
karaliene ir
un paliek nepārspējamā
E. MEŽITA
Kakao
„BAUDA"
un tamdēļ izlasītā publika dzer tikai to.
Dabūjama katrā veikalā

Rasetnes, orig. RICHTER un c. fabr.
Logaritm. linejali sist. «RIETZ» u. «ELEKTRO»
Zīmēj. papirs «Schollerhammer»
un visi citi zīmēšanas piederumi
AUGSTSKOLAS AUDZĒKŅIEM — RABATS.
Holländer un Friedländer
dib. 1903. g. Vaļņu ielā 31. dib. 1903. g

Izdevniecība un grāmatu tirgotava
S-ba „Daile un Darbs"
Rīgā, Brīvības ielā Nr. 11.
Krājumā vislielākā izvēle augstskolas mācibas grāmatu krievu valodā, izdotas Krievijā un citur.
Iznākuši speciali krievu grāmatu katalogi: Учебники и пособия для Экономическо-юридического и Историко-филологического факультетов; учебники и пособия для естественников; пособия для школьных работников; учебники и пособия для Физико-математического факультетов и учебники и пособия для инженеров и техников.

Bagātā izvēlē
adītas preces
kā **zeķes, cimdi, mutautiņi, kungu un damu veļa, lietus sargi, steķi, kungu platmales** u. t. t.
N. Jungmans
Avotu ielā № 25

Komiltoņi-nes
Iepērkaties savā veikalā
L. U. Stud. Pad.
Grāmatnīcā,
Kr. Barona ielā 2a.

Valodu kursi
P. Berlitz.
Latviešu, vācu, krievu angļu franču, itaļu un citās valodā, **Blaumaņa ielā 9.** Runas-stundas no plkst. 5—7 vak.
Direktors emer.
P. Vestberg.

Kas var pasniegt
grieķu valodu?
Noteikumus un adresi paziņot Rīgā, pasta kast. 1051

K. Neilanda
ēdienu veikalā
Garšīgākās, labākās
pusdienas.
Kr. Barona ielā № 11.

Moritz Feitelberg
Akc. Sab. Grēcinieku ielā № 6.
Krāsaini kungu virskrekli.

Labas mājas pusdienas un vakariņas
Blaumaņa ielā 7.
Laipna apkalpošana bez dzeramnaudām.
Augstcienībā M. Lācit.

Iespiests Latviešu Zemnieku Savienības spiestuvē, Elizabetes ielā 14-a. Tālrunis 8-2-5.